

SDÍLENÍ ELEKTŘINY Od 1.8.2024

Jak se stát aktivním zákazníkem?

Kdo s kým a za kolik: Jak funguje sdílení elektřiny aktivním zákazníkem?

Kdo? Kdokoli, na koho je napsáno odběrné místo nebo výrobná. Sdílet mohou jak lidé (nepodnikající fyzické osoby, podnikatelé), tak i libovolné právnické osoby (obce, spolky a další subjekty). Neplatí zde vlastně žádná omezení – účastnit se mohou i velké podniky, příspěvkové organizace nebo třeba vaše babička.

S kým? S kýmkoli, na koho je napsáno odběrné místo nebo výrobná. Nemusíte být příbuzní, ani být jinak propojeni. Můžete sdílet mezi více předávacími místy registrovanými na stejnou osobu nebo kombinovat různé subjekty. Skupina sdílení aktivního zákazníka může mít maximálně 11 členů (registračních čísel předávacích míst výroben a odběratelů), ale může být i menší.

Kolik výroben se může účastnit? Ve skupině sdílení může být libovolný počet výroben, teoreticky až jedenáct. V takovém případě by ale nezbylo volné „místo“ pro někoho, kdo by elektřinu odebíral, protože do limitu 11 registračních čísel odběrných míst je třeba vměstnat jak výrobní, tak spotřební EANY. Zároveň platí omezení, že do jednoho odběrného místa lze sdílet elektřinu maximálně z pěti výroben – ty budete muset při registraci ke každému odběrnému místu přiřadit.

Za kolik? To záleží čistě na vaší domluvě. Sdílenou elektřinu můžete poskytovat bezplatně (například v rámci rodiny nebo obchodního koncernu) nebo za úplatu. Zároveň počítejte s tím, že odběratel, kterému elektřinu sdílíte, za ni zaplatí distribuční poplatek a další regulované složky ceny. Tyto poplatky budou součástí faktury za elektřinu od dodavatele elektřiny, od kterého odebíráte ostatní (nesdílenou) elektřinu.

Kde? Na území celé České republiky.

**Až 11 registračních čísel-předávacích míst
(výrobní i spotřební EANY),
která mohou sdílet elektřinu přes celou ČR.**

Jak postupovat

Promyslete...

Koho zapojit. Záleží na vaší motivaci. Pokud chcete podpořit svoje známé nebo rodinu sdílením elektřiny, vaše volba je jasná. Pokud chcete co nejvíce ušetřit, budete hledat subjekty, které spotřebovávají elektřinu v době, kdy vám vzniká přetok, a naopak. Abyste zjistili, jestli se k sobě hodíte, porovnejte si profily výroby a spotřeby, a to v rámci dne, týdne i roku.

Stávající, nebo nové zdroje? Možné je obojí. Sdílení elektřiny může sloužit ke zlepšení návratnosti už instalované výroby nebo k financování nové.

Budete za sdílenou elektřinu chtít peníze? Když elektřina zůstane „v rodině“, možná nebudete chtít žádnou platbu. Pokud ale budete sdílet například mezi dvěma podnikateli nebo v rámci samosprávy, budete potřebovat nastavit oboustranně výhodnou „interní“ cenu elektřiny. Měla by být vyšší než výkupní cena obchodníka za přetok, ale konkurenceschopná s tržní cenou silové elektřiny.

Domluvenou cenu doporučujeme zakotvit ve smlouvě, včetně způsobu jejího vyúčtování a placení. Jak elektřinu nejlépe rozdělit? Vaším cílem je, abyste ve vaší malé skupině sdílení v každém patnáctiminutovém intervalu spotřebovali co nejvíce vyrobené elektřiny a minimalizovali přetok.

K rozdělení elektřiny mezi členy skupiny sdílení slouží tzv. alokační klíč.

Udělejte...

Domluvte se. Odpovědi na otázky, s kým chcete elektřinu sdílet a za jakých podmínek, potřebujete znát hned od začátku. Případně uzavřete smlouvu, která upraví podrobnosti o placení nebo domluvený alokační klíč.

Požádejte PDS o instalaci průběhového měření. Budete ho potřebovat na všech odběrných místech, která se sdílení budou účastnit. Dobrá zpráva je, že toto měření vám PDS nainstaluje zdarma do 3 měsíců.

Zaregistrujte se u EDC. Registrace u datového centra bude spuštěna od 1. 8. 2024.

Stanovte si alokační klíč. Pak ho můžete změnit. Možná zjistíte, že sdílení není tak efektivní, jak jste čekali. Nebo se změnou ročního období dojde ke změně spotřeby a výroby u některého z účastníků sdílení. Doporučujeme sledovat, jestli ve vaší malé skupině využíváte sdílení elektřiny na maximum. Pokud vám budou vznikat zbytečné přetoky, můžete u EDC každý měsíc změnit alokační klíč. Vyúčtujte si sdílenou elektřinu mezi sebou podle toho, jak jste se dopředu domluvili. Objem sdílené elektřiny zjistíte u EDC, případně na faktuře, kterou vám vystavuje obchodník.

Specifika sdílení v energetickém společenství a u aktivního zákazníka

Zavedením sdílení končí doba, kdy jste mohli elektřinu pouze odebírat od vašeho obchodníka, případně jste si ji vyráběli jen pro vlastní potřebu a přebytky prodávali do sítě. Nově můžete energii sdílet a přijímat od ostatních zákazníků na energetickém trhu. Oprávnění sdílet elektřinu v komunitě je proto výsadním právem energetického společenství a aktivních zákazníků, které zavedla novela energetického zákona (Lex OZE II).

Sdílení není dodávka energie

Dodávka a sdílení elektřiny jsou dva odlišné pojmy. V případě dodávky vám obchodník nedodává vlastní vyrobenou elektřinu, ale vždy tu přeprodávanou. Sdílení označuje situaci, v níž si aktivní zákazníci, společenství či jeho členové sdílenou elektřinu vždy vyrobili sami. Proto jsou podmínky sdílení

jednodušší než při běžné dodávce elektřiny. Nepotřebujete licenci na obchod s elektřinou, ani nenesete odpovědnost za odchytku. Sdílení elektřiny má totiž pouze doplňkový charakter ke standardní dodávce, kterou nadále zajišťuje váš dodavatel elektřiny. I proto nemusí sdílení na rozdíl od běžné dodávky probíhat nepřetržitě.

Společenství dle novely může získat i licenci na obchod s elektřinou a prodávat ji na trhu, v zahraničí tak některá větší společenství fungují.

Sdílení jako specifický typ samospotřeby

Sdílení elektřiny můžeme považovat za speciální typ samospotřeby, protože vám umožní snížit účty za elektřinu, i když nedisponujete vlastní fotovoltaickou elektrárnou (FVE). Vám i ostatním zájemcům sdílení elektřiny umožní společně investovat do obnovitelných zdrojů (OZE) a dělit se s ostatními o takto vyrobenou elektřinu.

Hlavním smyslem sdílení elektřiny v energetickém společenství přitom není tvorba zisku (či generování pravidelného příjmu), ale zajišťování vzájemné podpory svých členů a naplňování jejich environmentálních a sociálních potřeb. Právě to je také rozdíl oproti dodávce elektřiny, která je ze své podstaty podnikáním.

Úplatné i bezúplatné sdílení

Sdílení elektřiny ve společenství přitom nemusí být vždy bezúplatné. Elektřina sdílená s jednotlivými členy společenství či aktivními zákazníky může být poskytována i za úplatu, například:

- může mít podobu pravidelně hrazeného členského příspěvku, (týká se ES)
- vyplývat ze stanov společenství, (týká se ES)
- **být sjednána ve smlouvě (např. smlouvě o sdílení elektřiny).**

Princip a fungování sdílení

Sdílení elektřiny neznamena její fyzickou přepravu z bodu A do bodu B, ale spočívá v úpravě faktury za elektřinu od relevantního dodavatele. Není možné, aby členové energetického společenství či aktivní zákazníci reálně odebrali z distribuční soustavy tu samou elektřinu, kterou do ní odeslali.

Sdílení jako účetní operace

Sdílení elektřiny je pouze virtuální účetní operací. Jakmile se totiž jednou elektřina vyrobená energetickým společenstvím odešla do distribuční sítě, není možné ji odlišit od zbytku elektřiny vedené v síti.* Lze pouze změřit celkové množství vyrobené elektřiny a poté členům společenství či aktivním zákazníkům o toto množství snížit účty za elektřinu.

Na faktuře za elektřinu se to projeví obdobně, jako když si rodina s vlastní střešní FVE pokryje část své spotřeby a sníží odběr elektřiny od dodavatele. Celkové množství elektřiny poskytnuté dodavatelem se na faktuře sníží o množství elektřiny, které společenství či aktivní zákazník sdíleli s konkrétním členem či jiným zákazníkem a ti se zároveň předem dohodnou, v jakém poměru si sdílenou elektřinu rozdělí. Čím více elektřiny si sami vyrobí a sdílí, tím méně jí musí odebrat od klasického dodavatele.

Ke sdílení elektřiny potřebujete průběhové měření

Sdílení elektřiny se přitom díky tzv. průběhovému měření odehrává téměř v reálném čase (resp. v patnáctiminutových vyhodnocovacích intervalech) spolu s tím, jak sdílený zdroj vyrábí elektřinu a posílá ji do sítě. Aktivní zákazníci i členové energetického společenství mají nárok na bezplatnou

instalaci průběhového měření od distributora do 3 měsíců od podání žádosti, výjimku tvoří pouze výroby s instalovaným výkonem nad 50 kW.

Sdílení je samo o sobě účetní operací a distribuční soustavu nezatěžuje. Možnou zátěž pro ni představují pouze výroby elektřiny provozované společenstvím či aktivním zákazníkem. Ty jsou však připojovány za stejných podmínek jako ostatní výroby OZE, distributor možnost připojení předem posuzuje, a má tak možnost připojení odmítnout. Instalace průběhového měření členům společenství umožňuje jejich výrobu a spotřebu optimalizovat ve prospěch snížení zatížení distribuční sítě (např. přesunout spotřebu mimo špičku zatížení sítě, do částí dne, kdy daný zdroj vyrábí elektřinu).

Sdílení elektřiny prakticky

Sdílet elektřinu má být možné od 1. 8. 2024 (se zahájením činnosti EDC), ale až do 1. 7. 2026 se bude jednat o provizorní, přechodný model sdílení, který obsahuje některá omezení a pro společenství nad 50 předávacích míst umožňuje využívat pouze ekonomicky méně optimální model sdílení. Zároveň je nutné upozornit na to, že ke zprovoznění dočasného modelu sdílení může dojít se zpožděním.

Finální podoba sdílení má být pro energetická společenství dostupná od 1. 7. 2026 spolu se zprovozněním plných funkcí EDC. Padnout má i většina omezení, zejména statická metoda sdílení elektřiny, kterou nahradí pokročilejší dynamická a kombinovaná metoda.

- *Sdílení elektřiny představuje účetní operaci spočívající v úpravě faktury za elektřinu dodavatelem (od spotřebovaného množství se odečte sdílená elektřina), nejedná se o reálný tok elektřiny.*
- *Sdílení probíhá v téměř reálném čase (15min. interval), proto je velmi vhodný časový souběh výroby a spotřeby, případně využití akumulace. Člen společenství sdílenou elektřinu spotřebovává jen tehdy, když zdroj vyrábí.*
- *Při sdílení se využívá veřejná distribuční síť a za tuto službu se platí distribuční poplatky a další regulované platby (příspěvek na OZE apod.).*
- *Zároveň potřebujete mít sjednaný dostatečný rezervovaný výkon, protože sdílet elektřinu lze pouze do výše rezervovaného výkonu (v režimu mikro zdroje bez přetoků naopak elektřinu sdílet nemůžete vůbec).*
- *Pro sdílení elektřiny potřebujete elektroměr s průběhovým měřením.*
- *Průběhový elektroměr a jeho výměnu hradí PDS všech členů energetických společenství bez výroby a členů s výrobnou do 50 kW. Distributor musí výměnu provést do 3 měsíců od podání žádosti.*

Skupiny sdílení a nastavení sdílení elektřiny

Základní stavební jednotka pro sdílení elektřiny není, možná překvapivě, energetické společenství, ale tzv. skupina sdílení. Jde o skupinu osob (respektive skupinu EAN), které mezi sebou sdílejí elektřinu a jsou za tímto účelem registrováni u EDC.

Co je to skupina sdílení?

- Skupina sdílení může mít max. 1 000 členů (výrobních a spotřebních EAN).
- V jednom energetickém společenství může fungovat více skupin sdílení, ale skupina sdílení neexistuje sama o sobě, vždy musí být přiřazena pod společenství nebo aktivního zákazníka.
- Každé předávací místo (výrobní i odběrné místo) může být jen v jedné skupině sdílení.

- Pokud se osoba registruje do skupiny sdílení (např. skupina sdílení se sousedy v bytovce s FVE), nemůže se přidat k další skupině (např. širší komunita v obci, která sdílí elektřinu z VTE), dokud původní registraci nezruší, přestože by se tyto dva zdroje spolu dobře doplňovaly.
- Stejně to platí i pro výrobu, takže z konkrétní FVE nebo VTE můžete sdílet jen v rámci jedné skupiny sdílení.
- Skupiny sdílení elektřinu nemohou sdílet mezi sebou.
- V rámci jedné skupiny sdílení nelze kombinovat sdílení bez využití distribuční soustavy (bytový dům) a s využitím distribuční soustavy (širší komunita). Kombinaci umožní až cílový model sdílení od 1. 7. 2026.
- V jedné skupině sdílení může teoreticky být neomezené množství výroben elektřiny (resp. max. 1 000), ale do jednoho odběrného místa lze sdílet elektřinu maximálně z pěti výroben.

Alokační klíč je označení pro způsob, jak se ve společenství rozděluje sdílená elektřina členům společenství v každém vyhodnocovacím patnáctiminutovém intervalu. Prakticky jde o procenta podílu elektřiny připadající jednotlivým členům. Dodavatel elektřiny dle alokačního klíče poté vyúčtuje množství elektřiny dodané v rámci sdílení.

O změnu podílů alokačního klíče budete moci EDC požádat nejčastěji jednou měsíčně prostřednictvím online žádosti. Využijete toho nejen při změně počtu členů, ale můžete tak zohlednit i sezónnost výroby či spotřeby elektřiny. Např. u sdílení elektřiny v bytovém domě, kde máte kromě FVE i domovní tepelné čerpadlo. V letním období můžete alokaci pro tepelné čerpadlo snížit a v zimě zase navýšit.

PŘÍKLAD

Energetické společenství s 20 členy se domluví, že si elektřinu nasdílí rovným dílem. Každému tedy připadá 1/20 (5 %) z vyrobené elektřiny. Pokud FVE vyrábí v daném patnáctiminutovém intervalu 10 kWh, připadá každému členu 0,5 kWh. Součet jednotlivých alokací musí dát vždy maximálně 100 %. Pokud se ke sdílení přihlásí noví členové, je nutné alokační klíč přepočítat.

Která metoda sdílení se nejvíce vyplatí?

Kromě alokačního klíče jsou pro efektivitu rozdělování sdílené elektřiny členům důležité i metody sdílení elektřiny. V Česku si prozatím nemůžete metodu vybrat a lze využívat jen statickou metodu, ale od 1. 7. 2026 se zavedením dynamické a kombinované (hybridní) metody už tuto možnost mít budete.

Statická metoda

Ve statické metodě se sdílená elektřina rozdělí podle předem stanovených a neměnných procent. Pokud některý účastník sdílení v daném patnáctiminutovém intervalu sdílenou elektřinu nespotřebuje, jiný člen nebo aktivní zákazník ji nemůže využít. To platí v případě, kdy je statická metoda jednokolová. V případě vícekolové statické metody se však v postupně opakujících krocích (tzv. iteracích) většina elektřiny mezi odběratele rozdělí a její účinnost se podstatně zvyšuje. V současnosti se statická metoda s pěti opakováními uplatní u menších skupin sdílení do 50 EAN. U větších skupin probíhá pouze v jednom kole.

Výhodou statické metody je lepší předvídatelnost díky předem dohodnutým podílům na sdílené elektřině. Nevýhody však převažují, protože statická metoda nevede k využití většiny elektřiny uvnitř společenství. Pokud člen v daném intervalu svůj podíl nespotřebuje, může společenství přebytek prodat jako přetok do sítě, zpravidla za nižší cenu, než je cena obchodníka. Metoda rovněž nemotivuje ke zvýšení soudobosti výroby a spotřeby.

Dynamická metoda je vždy jednokolová, ale na rozdíl od statické metody se při ní zohledňuje aktuální

spotřeba elektřiny každého účastníka sdílení. Nejvíce sdílené elektřiny dostane ten, kdo v daném patnáctiminutovém intervalu nejvíce spotřebovává.

Dynamická metoda

Alokační klíče se u dynamické metody počítají pro každý vyhodnocovací interval. Nejdříve se sečte celkové množství spotřeby v daném patnáctiminutovém intervalu a pak se vydělí spotřeba konkrétního OM celkovou spotřebou. Dostaneme tím procento pro daný vyhodnocovací interval. Pokud je aktuální výroba vyšší než celková spotřeba ve skupině, vzniká přetok, který společenství prodá do sítě.

Díky dynamické metodě se ve společenství členům nasdílí více vlastní elektřiny, teoreticky až do výše jejich spotřeby v daném okamžiku. Mnohem více motivuje k soudobosti výroby a spotřeby, ale může nepřiměřeně zvýhodňovat jednotlivce s vysokou spotřebou oproti ostatním, kteří se snaží svou spotřebu snižovat.

Hybridní metoda

Hybridní metoda ve dvou kolech kombinuje nejprve statickou a poté dynamickou metodu, proto se jí také často říká kombinovaná metoda. V prvním kole se elektřina rozdělí staticky, podle předem stanovených procent, ale pokud některý účastník sdílení v daném patnáctiminutovém intervalu sdílenou elektřinu nespotřebuje, zbývající elektřina se rozdělí mezi ostatní členy podle jejich aktuální spotřeby (dynamicky).

Kombinovaná metoda v sobě spojuje výhody statické i dynamické metody a do značné míry eliminuje jejich nedostatky. Z pohledu členů společenství je i nejspravedlivější, protože každý člen nejprve dostane svůj podíl a zbývající elektřina se členům rozdělí dle jejich aktuální spotřeby.

V případě zájmu Vše rádi vysvětlíme a pomůžeme s registrací a nastavením skupiny sdílení a alokačního klíče.

Petr Řehák, MBA

Energetický koordinátor

MAS ORLICKO, z.s.

Zemědělská 1004, 564 01 Žamberk

Tel: +420 604 467 733

e-mail: p.rehak@mas.orlicko.cz

MAS ORLICKO, z.s. je nezisková organizace zajišťující získávání finančních prostředků z vybraných dotačních programů do území regionu Orlicka.

www.mas.orlicko.cz www.masproorlicko.cz

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU